

BIJLAGE 1

MUSEUM IJSSELSTEIN IN PERSPECTIEF

(versie april 2020)

1. Historie van Museum IJsselstein

IJsselstein heeft al bijna 80 jaar, in wisselende uitingen, een museum. Vóór WOII in de Kasteeltoren en daarna onder in de kelder van het Historische Stadhuis. Vanaf de jaren tachtig op de zolder van het Historisch Stadhuis om rond de eeuwwisseling te verhuizen naar de huidige locatie, de voormalige Openbare School aan de Walkade. Er was al die tijd sprake van een museum dat rechtstreeks onder de Gemeente viel. Nadat het toenmalige gemeentebestuur al jaren, zonder succes, met de bestuurscommissie in gesprek was geweest over verzelfstandiging besloot het College in mei 2011 dat het toenmalige Stadsmuseum per 31 december 2012 zou sluiten.

Vanuit een groep ondernemende IJsselsteiners is toen het initiatief gekomen om het museum zelfstandig voort te zetten. Deze groep IJsselsteiners hebben het business plan 'Aanpakken & Doorpakken' geschreven en daarmee zichzelf en later het gemeentebestuur overtuigd dat een zelfstandige doorstart voor minder dan de helft van wat het museum tot dusver per jaar kostte.

De jaarlijkse kosten van het toenmalige Stadsmuseum bedroegen in de jaren tot en met 2011 jaarlijks meer dan € 400.000. De initiatiefnemers kwamen overeen dat de Gemeente voor €200.000 per jaar educatieve diensten en het beheer en behoud van de historische collectie bij de nieuw op te richten stichting zouden inkopen. Ook werd overeen gekomen dat de verzelfstandiging versneld reeds per 1 januari 2012 zou gaan plaatsvinden.

De initiatiefnemers vormde met elkaar het oprichtingsbestuur en zijn daarmee tot de dag van vandaag de 'founding fathers' (and mothers) van Museum IJsselstein.

2. Museum IJsselstein in retrospectief

Het voormalige Stadsmuseum IJsselstein was een museum wat in alle opzichten technisch failliet was. De historische documentarisch georiënteerde collectie en de educatieve programma's waren van redelijk tot goed niveau. Daar was dan ook alles mee gezegd want verder was er van enige vitaliteit geen sprake. De energie was er de laatste jaren in alle opzichten uit.

Het oude Stadsmuseum is al werkende weg (zonder echte sluiting) vanaf 1 januari 2012 in de eerste drie jaar getransformeerd tot een vitaal en relevant Museum IJsselstein.

Het eerste jaar (2012) met speciale aandacht voor 'de hardware'. Renoveren en eigentijds maken van de smoezelige, donkere en hokkerige binnenruimte van het museum is in de periode juli/augustus 2012 gerealiseerd. Ook de elektrische bedrading, automatisering en beveiliging zijn toen aangepast. In september 2012 is het Stadsmuseum als Museum IJsselstein heropend. Let wel zonder echt dicht te zijn geweest en zonder extra geld van de Gemeente.

Het tweede jaar (2013) speciale aandacht voor 'de software', namelijk de museumorganisatie en de missie en visie (MIJ het museum dat iedereen omarmt, bijzonder dichtbij). Er is toen voor gekozen om de interne organisatie vorm te geven als zelfsturende organisatie. Hierdoor hebben medewerk(st)ers van MIJ veel zelfstandigheid en verantwoordelijkheden.

Vanaf het derde jaar (2014) lag de focus meer op het attractief en conceptmatig maken van de wisseltentoonstellingen met thema's die appelleren aan IJsselstein: De Historie, ambacht en de natuur. In de loop van jaren is MIJ verder getransformeerd waardoor vanaf 2017 ook het thema 'samenleving' explicieter aandacht kreeg. Vanaf die jaren is Museum IJsselstein nog meer gaan programmeren vanuit de focus op de mens. Manifestaties over zichtbaarheid, gender, en vrijheid waren daar de afgelopen jaren uitingen van. Vanaf 2020 zal Museum IJsselstein deze invalshoek nog beter inbedden. Daarom de behoefte aan een nieuw strategisch marketing en communicatieplan. Aan dit plan is de afgelopen maanden intensief gewerkt en zal eind april beschikbaar komen. Het belang van marketing staat bij MIJ al vanaf de oprichting hoog in het vaandel immers alles wat het museum doet heeft met marketing te maken. Of het nu gaat om educatie, activiteiten, tentoonstellingen of de collectie. Het is altijd belangrijk om voortdurend, bij alles wat MIJ doet, voor ogen te houden hoe bereik je het publiek. Hoe betrek je mensen bij het museum? Hoe zorg je dat je relevant bent? Etc, etc.

Daar waar MIJ in 2012 begon met een organisatie van 1,2 fte aan zzp-ers en 60 vrijwilligers is Museum IJsselstein gefaseerd gegroeid naar ca. 2,5 fte zzp-ers en 80 vrijwilligers. Wat hetzelfde is gebleven is de een actief en betrokken houding van het bestuur. Ondanks dat de bestuursleden niet veel op de voorgrond treden is het nadrukkelijk geen bestuur op afstand maar een ondernemend bestuur. Het voormalige 'gemeentelijke' Stadsmuseum werkte met een bestuurscommissie op afstand, ca. 5 fte werknemers in loondienst en met meer dan een dubbele financiële bijdrage vanuit de Gemeente.

Bij de samenstelling van het stichtingsbestuur van Museum IJsselstein is van begin af aan bewust gekozen voor een zware invulling op marketing (één persoon met accent op de vormgeving en een ander op digitaal en online), aangevuld met mensen met een juridische, financieel/administratieve achtergrond en natuurlijk een kunstenaar. Het zijn 'toevallig' ook allemaal ondernemers.

3. De toekomst van MIJ

Gedurende 2019 heeft Museum IJsselstein een aantal ambities uitgesproken om de komende jaren te realiseren. Het realiseren van deze ambities is voor Museum IJsselstein en IJsselstein belangrijk om ook voor de langere termijn relevant te blijven. De komende jaren gaat Museum IJsselstein er voor om de volgende zaken te realiseren:

3.1 Herijking van de missie en visie.

Het museum nog meer als 'werkplaats' met een brede betrokkenheid van de samenleving neer te zetten. Hierdoor kan het museum nog meer de dialoog met IJsselstein, regio en kunstminnend Nederland aangaan. Maatschappelijk relevante thema's zullen door middel van de kunsten en onze geschiedenis op een toegankelijke wijze worden ontsloten. Naast de nieuwe missie en visie zal dat moeten resulteren in een nieuw strategisch marketing- en communicatieplan. De oplevering van dit document staat voor eind april 2020.

3.2 Aanpassing van 't Straatje.

Het verhaal van 3000 geschiedenis van IJsselstein en omgeving vertellen wij op documentarische wijze in 't Straatje. Deze presentatie bestaat inmiddels ongeveer 15 jaar en is toe aan een grondige vernieuwing. Onze ambitie is om het verhaal op een meer eigentijdse wijze te vertellen en meer te laten aansluiten bij de 'Canon van IJsselstein'. Museum IJsselstein zou in 2020 deze plannen willen kaderen en uitwerken. In 2021 de benodigde

fondsen werven om het uiterlijk in 2022 gerealiseerd te hebben. Ook als het low budget gedaan gerealiseerd gaat worden dan zal daar naar verwachting tenminste een bedrag van €200.000 mee gemoeid zijn. Museum IJsselstein realiseert zich dat de Gemeente IJsselstein niet in deze middelen gaat voorzien en zal derhalve geheel aangewezen zijn op externe financieringsvormen.

3.3 Eigentijdse educatieve programma's.

Museum IJsselstein ontvangt jaarlijks, in de ochtenduren voordat het museum open gaat, tussen de 2000 en 3000 kinderen voor één van onze educatieve programma's. Totaal beschikken wij over zes programma's die allen onderdelen van de IJsselsteinse geschiedenis beslaan. Deze programma's zijn ongeveer 15 jaar geleden ontwikkeld en kwalitatief redelijk tot goed en wel enigszins gedateerd. Wij willen de programma's ook meer laten aansluiten bij de door Museum IJsselstein ontwikkelde eerder genoemde 'Canon van IJsselstein'. Gedurende 2020 willen wij onze wensen en ideeën nader uitwerken. In 2021 daarvoor de benodigde financiële middelen, van naar schatting ca. €30.000, vinden. Realisatie zal gefaseerd vanaf begin 2022 kunnen plaatsvinden. Ook hier zal niet als eerste gekeken worden naar de Gemeente als het gaat om een financiële bijdrage.

3.4 Fysieke uitbreiding.

Museum IJsselstein is al weer bijna 20 jaar gevestigd in de voormalige Openbare school aan de Walkade. Het museum kan als permanente satellietlocatie beschikken over de 16e eeuwse kasteeltoren in het Kasteelpark. Ondanks dat het museum niet centraal in IJsselstein is gelegen is het, op één van de hoeken van de historische vestingstad, wel een markante plek. De expositieruimte is beperkt in omvang en ruimten zijn veelal multifunctioneel. Bijvoorbeeld 't Lokaal, deze ruimte wordt zowel voor tentoonstellingen, educatie, activiteiten als voor 't Koffiehuis gebruikt. In het Businessplan van november 2011 'aanpakken & doorpakken' is bewust gekozen voor de inzet van flexibele satelliet-locaties door de historische binnenstad waardoor MIJ haar beschikbare fysieke ruimten heeft kunnen uitbreiden.

Museum IJsselstein heeft de ambitie om, binnen de beperkte mogelijkheden die er zijn, uit te kijken naar uitbreiding van de fysieke omvang van het museum.

3.5 Toekomstbestendige organisatie.

Op dit moment is de professionele staf ingevuld met ca 2,5 fte als zzp-er en voor 0,75 fte als onbezoldigd directeur. De staf is verantwoordelijk voor het functioneren van de gehele museum. De staf wordt ondersteund door ruim 80 vrijwilligers die breed door de gehele organisatie inzetbaar zijn. Museum IJsselstein is een zelfsturende organisatie waarbij we met elkaar aan het realiseren van de doelstellingen werken. Een ieder draagt bij binnen zijn of haar objectieve mogelijkheden, competenties en ambities. Voortdurend proberen een ieder optimaal in zijn of haar kracht te zetten en elkaar ondersteunen daar waar nodig is daarbij usance. Museum IJsselstein heeft nauwelijks protocollen en taak- en functiebeschrijvingen en kent geen vergadercultuur. Korte lijnen, slim en praktisch handelen, elkaar informeren en aanspreken zit in onze 'bedrijfscultuur'.

De onbezoldigd directeur heeft kenbaar gemaakt dat hij, na een onbezoldigde directeursperiode van 10 jaar, ultimo 2021 zijn werkzaamheden gaat beëindigen. Het bestuur van Museum IJsselstein is voornemens om deze vacature in de loop van 2021 in te vullen

voor een betaalde kracht. Het gaat dan om een functie van een hands-on directeur (geen bestuurders type) met goed zakelijk inzicht en een groot netwerk in de kunst- en cultuur. Van de nieuwe directeur wordt verwacht dat hij of zij 24/7 'aan' staat en in staat is om aan de zelfsturende organisatie op een organische en inspirerende wijze leiding te geven. De extra benodigde financiële middelen (naar verwachting ca. € 50.000) zullen door de Gemeente moeten worden opgebracht i.q. de kosten van de dienstverlening zoals door het museum voor de Gemeente verricht zal met dat bedrag toenemen.

3.6 Financiële continuïteit in het algemeen.

De Gemeente IJsselstein is financieel gezien de belangrijkste stakeholder van Museum IJsselstein. Na de verzelfstandiging in 2012 koopt de Gemeente de volgende diensten bij het museum in:

- het beheer en onderhoud van de vaste collectie.
- educatieve diensten ten behoeve van basisscholen en voortgezet onderwijs.

De eerste overeenkomst die Gemeente en museum afsloten was voor vijf jaar voor de periode 2012 tot en met 2016 en de tweede overeenkomst voor vier jaar voor de periode 2017 tot en met 2020. De nieuwe overeenkomst voor de periode 2021 tot en met 2024 had in 2019 moeten worden afgesloten, echter de Gemeente zag daar als gevolg van andere prioriteiten geen kans toe. Kortom de continuïteit van Museum IJsselstein is op dit moment onvoldoende geborgd en baart ons zorgen.